

From: "Margreta Vik Stokke"
Sent: Fri, 1 Sep 2023 09:19:46 +0200
To: "Ragnar Bredoch" <rb797@kirken.no>
Subject: VS: Høyland Kirke - Tilbygg med universell utforming - Riksantikvarens vurdering

Fra: Eilertsen, Hege Sejnæs <Hege.Sejnaes.Eilertsen@ra.no>
Sendt: tirsdag 13. desember 2022 09:27
Til: Stavanger-bdr <stavanger.bdr@kirken.no>
Kopi: Margreta Vik Stokke <ms839@kirken.no>; harald.ibenholt <harald.ibenholt@ra.no>
Emne: Høyland Kirke - Tilbygg med universell utforming - Riksantikvarens vurdering

Vi viser til tegninger for tilbygg til Høyland kirke mottatt 23.09.2020 og endelig søknad mottatt 27.07.2022. Vi viser også til befaring i kirken den 22.09.2021 samt diverse korrespondanse.

Kirken

Høyland kirke er en langkirke i tre fra 1841. Kirken er oppført etter typetegninger for kirker utarbeidet av arkitekt Hans Ditlev Franciscus Linstow og er automatisk listeført som særlig bevaringsverdig. Ifølge *Forskrift om forvaltning av kulturhistorisk verdifulle kirker* (kirkebyggforskriften) § 4 tredje ledd, skal tiltak som går ut over alminnelig vedlikehold i slike kirker forelegges Riksantikvaren for uttale før Den norske kirkes godkjenningsorgan treffer sin beslutning i saken.

Tiltakshaver

Tiltakshaver er Sandnes kirkelige fellesråd.

Søknaden

Tiltakshaver søker om et lite tilbygg nord for kirken. Tilbygget inneholder HCWC, et lite dåpssakristi samt et lite lager.

I kjeller under våpenhuset i Høyland kirke er det to toaletter tilgjengelig via trapp. Ved siden av er det et bårerom som i dag brukes som sprinklersentral og lager. Toalettene er ikke tilgjengelige for alle, og menigheten har lenge hatt ønske om å få på plass HCWC for å gi alle besøkende lik tilgang til fasiliteter. Kirken har i dag universelt tilgjengelig inngang med rampe på nordsiden av kirken da det er stor høydeforskjell ved hovedinngangen. Fordi kirkens portal mot nord har fungert som universell inngang er det omsøkte tilbygget lagt i tilknytning til denne inngangen. Dagens rampe er bygget i tre og går rett ut fra portalen. I forbindelse med søknaden om tilbygg er det tegnet inn en ny rampe som går parallelt med kirkebygget og ender opp inni en glasskonstruksjon som forbinder tilbygget med nordportalen. Tilbygget er ikke tegnet rett ut fra portalen men trukket litt mot øst for å ikke blokkere portalen visuelt. Den nye rampen fører rett inn i tilbygget mens man må vende 90 grader til høyre for å komme inn i kirken. Det er også tegnet inn dype, skråstilte trappetrinn langs rampen og tilbygget mot nordvest.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren anser det som svært viktig at kirkene som både gudshus og viktige kulturminner skal kunne besøkes og oppleves av alle. Dette innebærer at det må legges til rette for verdig adkomst og at det er tilgjengelige fasiliteter. Samtidig må alle tiltak vurderes i forhold til kirken som kulturminnes

iboende verdier, og om et tiltak er egnet til å svekke kirkens opplevelsesverdier eller verdier knyttet til materielle tap.

På 1800-tallet ble det oppført relativt mange kirker etter Linstows typetegninger, men Høyland kirke er både godt bevart og spesiell i sin renskårne form og flotte detaljer. Mange av disse kirkene har i ettertid fått sakristier eller kor bygget til som forlengelser mot øst, eller tilbygg tilknyttet tårnfoten. Høyland kirke har imidlertid bevart sin opprinnelige form. Inngangsportalene mot vest, nord og øst med sine søyler og tympanonfelt er unike og storslagne, og gjør at kirkens eksteriør skiller seg ut fra andre kirker det er naturlig å sammenligne den med. På 1960-tallet ble de innvendige sakristiene noe forlenget mot vest, prekestolen ble flyttet litt på og dåpssakristiet mot sør ble direkte tilgjengelig via en dør i sørveggen. De innvendige arbeidene ble imidlertid utført så nennsomt og i tråd med eksisterende situasjon at det ikke er lett å se at det har skjedd en endring. Den nye ytterdøren er det nesten ikke mulig å få øye på, da den er utvendig panelt med samme plank som resten og går i ett med veggen.

Da vi fikk inn de første skissene for et mulig tilbygg høsten 2020 var Norge nedstengt og en befaring var ikke mulig. Fordi vi ønsker å få kirkene bedre tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelse og et tilbygg ble presentert som eneste alternativ for HCWC, ville vi ikke umiddelbart utelukke at det kunne la seg gjøre før arkitekten fikk mulighet til å undersøke handlingsrommet. Høsten 2021 var det imidlertid mulig å møtes på stedet og vi hadde en felles befaring med tiltakshaver, arkitekt, representanter fra biskop og menighet. På befaringen fremsto HCWC i kjeller som et alternativ, og vi konkluderte med at arkitekt Ove Morten Berge skulle utrede muligheten for løfteplattform mellom våpenhus og kjeller. Det viste seg at det er mulig å plassere en løfteplattform under trappen til venstre for inngangen til kirkerommet på en måte som ikke forringer opplevelsen av kirken, samtidig som det gir tilgang på toalett på samme sted for alle besøkende til kirken.

Løsningen med løfteplattform mellom våpenhus og kjeller er ikke utredet utover at det lar seg gjøre, og søker har informert om at de ikke ønsker å gå videre med dette alternativet. Tegningene vedlagt søknaden mottatt 27.07.2022 inneholder heller ingen detaljer knyttet til dimensjoner på materialer eller hvordan tiltakshaver ser for seg å bygge glasskorridoren som skal lede inn i portalen. På bakgrunn av lignende prosjekter kan vi allikevel ha en god formening om hvordan det kan utføres og oppleves. For å være trygt må glasset være tykt med påfølgende kraftige fester og skjøter. Møtet mellom glass og innsiden av portalen vil føre til at det blir vanskelig å komme til for vedlikehold. I tillegg ser man andre steder at selve glasskonstruksjonen er krevende å holde i ønskelig stand. Rusk og rask blir liggende oppå glasset og det blir skittent, og det er sårbart med tanke på berøring. Glasset vil også gi uheldige speileffekter i sterk kontrast til kirken. På bakgrunn av dette vurderer vi at glassforbindelsen ikke vil forsvinne og oppleves som usynlig, men tvert imot vil være skjemmende og bidra til at opplevelsen av kirkens arkitektoniske verdier forringes. Selve tilbygget er tegnet med en utforming, dimensjonering og materialbruk som kontrasterer til kirkens enkle, symmetriske utførelse. Det er imidlertid ikke utformingen av selve tilbygget som er utslagsgivende, men forbindelsen til portalen.

Vi har forståelse for at det også er ønske om både lager og mer komfortabelt dåpssakristi. Dagens sakristi er imidlertid tilnærmet likt i størrelse som det foreslåtte, og med enkle grep kan det gjøres mer formålstjenlig og hyggelig. Alternativt vil et frittstående bygg mot nord, med nærhet til kirken, kunne åpne for muligheten for lokaler for mer allsidig bruk. Vi vurderer at det omsøkte tiltaket vil forringe opplevelsen av kirken og innebære et stort inngrep som ikke kan forsvares på bakgrunn av det man oppnår, ikke minst så lenge det foreligger alternativer. Basert på en helhetlig vurdering anbefaler vi derfor at biskopen ikke godkjenner søknaden.

Vennlig hilsen
Hege Sejnæs Eilertsen

Seniorrådgiver
Kulturminneavdelingen - Kirkeseksjonen
mob.: +47 98 20 27 15
e-post: hege.sejnaes.eilertsen@ra.no

Riksantikvaren
Directorate for Cultural Heritage
Tlf.: 22 94 04 00
www.riksantikvaren.no

